

**O‘ZBEKISTONDA IJTIMOY-IQTISODIY KOMMUNIKATSIYA
RIVOJLANISHIDA RAQAMLI TPANSFORMATSIYA SIYOSATI.**

*Yuldashev Sirojiddin Zayniddin o‘g‘li,
Qarshi Muhandislik Iqtisodiyot Instituti talabasi*

E-mail: yuldashevsirojiddin01@gmail.com

Tel: 998939391166

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekistonda jamiyat siyosiy doirasini ta’sir ostida o‘zgartirish mexanizmlari tahlil qilingan, siyosiy nutqda raqamli texnologiyalardan foydalanish amaliyoti umumlashtirilgan. Xususan, siyosiy tarmoqlarda elektron tarmoq vositalaridan foydalanish shartlari va dastlabki xususiyatlarini retrospektiv ravishda baholashga urinish siyosiy aktopalar, maxsus xususiyatlarni ta’kidlangan raqamli muhit ijtimoiy va siyosiy munosabatlarning yangi maydoni sifatida, jarayonni to‘g‘irlash va tegishli texnologiyalardan foydalanishning funksional xususiyatlari.

Kalit so‘zlar: raqamlashtirish, davlat siyosati, fuqarolik jamiyati, ijtimoiy tarmoqlar, elektron hukumat, raqamli demokratiya, sun'iy intellekt, raqamli transformatsiya.

Transformatsiya jarayoni dunyodagi barcha davlatlarni birdek qamrab olgan hodisa bo‘lib, xoh u davlat iqtisodiy barqaror va rivojlangan bo‘lsin, xoh iqtisodiy jihatdan qoloq, xoh o‘zida demokratiyaning barcha elementlarini qamrab olgan, yoki avtoritar tuzumli davlat bo‘lsin bu jarayon barcha davlatlar va xalqlar bu jarayonda ularni qamrab oladi. Transformatsiya – davlatning fundamental o‘zgarishidir. Transformatsiya so‘zi lotin tilidagi “transfor” va “matio” so‘zlaridan kelib chiqqan bo‘lib, “o‘zgarish” va “oldinga” degan ma’nolarni anglatadi. Jamiyat va davlat o‘zgarishi bilan bog‘liq jarayonlarni ifodalash uchun ishlatiladi. Transformatsiya jarayonini tadqiq qilish davomida ko‘plab olimlar jamiyat va davlatning o‘zari aloqadirligi qolgan omillarga nisbatan yetakchi rol o‘ynashini alohida ta’kidlaydilar. Ilgari ta’kidlangan omillar qatoriga ta’lim sohasining kengayishi, kasaba uyushmalari va chap qanot siyosiy partiyalarining kuchliligi, shuningdek, milliy sanoat darajasining roli, ommaviy safarbarlik va demokratlashtirish kiradi. Ta’lim sohasining riojlanishi, jamoat instutlari va nodavlat tashkilotlarining vujudga kelishi va rivojlanishi, demokratlashtirish kabi jarayonlarning rivojlanishi jamiyatning davlat transformatsiyasiga ta’sirini va uzviy aloqadorlikda ekanligini namoyon etadi.

Transformatsiya jarayonini tadqiq qilish davomida ko‘plab olimlar jamiyat va davlatning o‘zari aloqadirligi qolgan omillarga nisbatan yetakchi rol o‘ynashini alohida ta’kidlaydilar. Ilgari ta’kidlangan omillar qatoriga ta’lim sohasining kengayishi,

kasaba uyushmalari va chap qanot siyosiy partiyalarining kuchliligi, shuningdek, milliy sanoat darajasining roli, ommaviy safarbarlik va demokratlashtirish kiradi. Ta'lim sohasining riojlanishi, jamoat institutlari va nodavlat tashkilotlarining vujudga kelishi va rivojlanishi, demokratlashtirish kabi jarayonlarning rivojlanishi jamiyatning davlat transformatsiyasiga ta'sirini va uzviy aloqadorlikda ekanligini namoyon etadi.

Siyosiy partiyalar ham davlatning ichki transformatsiya omilida muhim ahamiyat kasb etadi, zero ular hokimiyatga intilish uni saqlab qolish, asosiysi esa yagona umumiy maqsadlar asosida davlatni idora etadilar, maqsad mushtarakligi reformalar qilishga va hokimiyatni saqlab qolishga bo'lgan harakatga stimuly beradi. Davlat – jamiyatning o'zaro munosabati ham muhim ahamiyatli hisoblanadi. Jamiyat davlat uchun resursi, axborot va inson omiliga bog'liq. Davlat va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi yaqin munosabatlar davlatlarning shakllanishi uchun davlat resurslaridan foydalanishga imkon beradi[1].

Hozirgi ijtimoiy-iqtisodiy muammolarni hal qilish uchun O'zbekiston hukumati asos yaratmoqda eng yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va qo'llash bo'yicha ulush. Bunga parallel ravishda davlat rahbariyati davlat akademik va ishlab chiqarish o'rtasidagi o'zaro aloqalarni rag'batlantirish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqishda davom etmoqda ustuvor texnologiyalar bo'yicha qo'shma ilmiy-tadqiqot ishlari O'zbekiston uyushmalariga xos bo'lgan "yaqinlik" va nisbiy mustaqillik tufayli texnologik rivojlanishning ustuvor yo'nalishlarini belgilashda davlat rejalaridan, korporativ sektor eng yangi texnologiyalarni joriy etish bo'yicha hukumat tavsiyalariga javob berishni istamaydi menejment va ishlab chiqarish jarayonlarida va akademik sektor bilan qo'shma loyihalarda yigit keng miqyosli ilmiy-tadqiqot ishlari emas va rasmiy ravishda xarakterlidir. Shunga o'xshash holat milliy innovatsiyalarning asosiy ishtirokchilarining doimiy ravishda tayyor emasligidan dalolat beradi so'nggi texnologiyalar va raqamli transformatsiyalarni idrok etish tizimi (MIS) 2018-yildan O'zbekiston hukumati keng ko'lamli ishlarni amalga oshirdi amalga oshirilgan ilmiy doiradagi tadbirlar majmuasi rag'batlantirish uchun texnik va innovatsion siyosat sohadagi tadqiqotlar va ishlanmalarning birlashishi sun'iy intellekt bilan bog'lanadi. Qabul qilingan iqtisodiy, siyosiy va tashkiliy iqtisodiy tizimning turli darajalaridagi faoliyat tizimlar yengib chiqishga qaratilgan ijtimoiy-iqtisodiy muammolar, rivojlanishga mos keladigan mahsulotlar va xizmatlar oxirgi foydalanuvchilarning haqiqiy ehtiyojlari, milliy iqtisodiyotning o'sishini saqlab qolishga qaratilgan. Og'zaki aloqada ma'lumotni uzatishning asosiy vositasi nutqdir[2].

Siyosiy o'zgarishlar holati beshta mezon bo'yicha o'lchanadi, ular o'z navbatida 18 ta savolga berilgan baholardan kelib chiqadi. BTning demokratiya kontseptsiyasi asosan asosiy fuqarolik huquqlari va erkin saylovlar o'tkazish bilan chegaralangan demokratiyaning boshqa ta'riflaridan ancha ustundir. Demokratiyaning dastlabki sharti sifatida ko'rilgan davlatchilik BTning siyosiy transformatsiya ta'rifiga kiritilgan va

davlatning kuch ishlatish monopoliyasi va asosiy ma'muriy tuzilmalarga tegishli savollar orqali tekshiriladi. Shuningdek, u qonun ustuvorligini baholashni, jumladan hokimiyatlarning bo'linishi va mansabni suiste'mol qilganlik uchun ta'qib qilishni o'z ichiga oladi. BTI demokratik konsolidatsiyani baholashga alohida e'tibor beradi. U partiyaviy tizim va manfaatlar guruhlarini bo'yicha vakillik sifatini baholaydi, shuningdek, ijtimoiy kapital va demokratik normalar va tartiblarni tasdiqlashni o'lchaydi[3].

Jahon iqtisodiyot globallashuvi va texnik narsaga O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishini raqamli iqtisodiyotsiz tasavvur qilish qiyin tadqiqotlarga ko'ra, 2022-yilga kelib global YaIMning chorak qismi raqamli sohada bo'lishini taxmin qilinmoqda. Lekin, xalqaro axborot aloqa texnologiyalari rivojlantirish indeksi bo'yicha O'zbekiston 170 dan ortiq davlat ichida 103-o'rinni egallab turadi[4].

O'zbekiston tovarga bog'liq bo'lgan iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish maqsadida iqtisodiy islohotlarga kirishdi. Ko'zda tutilgan dinamik, yuqori samaradorlik iqtisodiyoti O'zbekiston sanoatida texnologik o'zlashtirishni tezlashtirish va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishga qodir yuqori malakali mutaxassislar kadrlarini talab qiladi. Mamlakatni iqtisodiy va ijtimoiy rivojlantirish borasidagi sa'y-harakatlarda oliy ta'lim islohotlariga ustuvor ahamiyat berish to'g'risida Hukumat qarori qabul qilindi. Maqsad oliy ta'limga qabul qilishni ko'paytirish, davlat oliy ta'lim muassasalariga moliyaviy mustaqillik va akademik mustaqillik berish, talaba qizlar va ijtimoiy nochor oilalardan bo'lganlarga stipendiyalar berish, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish, xususiy sektor ishtirokini oshirish, startap akseleratorlarini yaratish va tadqiqot samaradorligi. Davlat jamiyat manfaatlarini uning xohishlarini ifodalovchi turli xil institutlar faoliyatiga ruxsat berishi, ta'qib qilish kuch ishlatish vositasi bilan jamiyatni tartibga solishni emas, balki, o'zaro ishonch vositasida harakat qilishini rivojlangan davlatlar misolida o'z natijasini ko'rsatadi. Jamiyat hayotida irqiy, diniy, milliy nizolarning kelib chiqishini oldini olish uchun ham, oz sonli millatlar va diniy konfessiyalarga o'z milliy, diniy masalalarni hal etishda va fikrlar xilma-xilligiga imkoniyatlar yaratish maqsadga muvofiqdir[5].

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Safarov Bahodir O'tkir o'g'li TDYU, "Davlat boshqaruvi huquqi" magistranti "TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA DAVLAT VA JAMIYAT MUNOSABATLARI VA ULARNING O'ZARO TA'SIRI"
2. Jasur Xolmatjonovich Shodiyev Jizzax davlat pedagogika instituti o'qituvchisi.
3. JIDU, XIM FAKULTETI XALQARO, IQTISODIYOT KAFEDRASI A. Mo'ydinov
4. Aliyeva, M. (2023). CONCEPTS OF FORMING THE MANAGEMENT SYSTEM OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES. *Евразийский журнал права, финансов и*

прикладных наук, 3(3), 124–136. извлечено от <https://www.in-academy.uz/index.php/EJLFAS/article/view/11413>

5. Aliyeva, M. (2023). THE ROLE OF ECONOMETRICAL MODELING IN INCREASING THE EFFICIENCY OF THE ECONOMIC MANAGEMENT MECHANISM OF INNOVATION PROCESSES IN INDUSTRIAL ENTERPRISES. *Евразийский журнал технологий и инноваций*, 1(11), 84–89. извлечено от <https://www.in-academy.uz/index.php/ejti/article/view/23178>
6. Aliyeva, M. . (2023). FORMATION OF MANAGEMENT SYSTEM OF SCIENTIFIC AND TECHNOLOGICAL DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL ENTERPRISES FOREIGN EXPERIENCES AND POSSIBILITIES OF THEIR APPLICATION IN UZBEKISTAN. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 2(11 Part 2), 14–20. извлечено от <https://in-academy.uz/index.php/cajei/article/view/23169>.
7. Aliyeva, Musaffo. "Economic management mechanism of innovation processes in industrial enterprises." *International Bulletin of Applied Science and Technology* 3 (2023): 287-290.
8. Yuldashev S, Aliyeva M. “TURIZMDAGI IMKONIYATLARDAN SAMARALI FOYDALANISHDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH IMKONIYATLARI” “GOLDEN BRAIN” SCIENTIFIC JOURNAL MARCH, 2024 ISSN: 2181-4120 VOLUME 2 | ISSUE 8 | 2024. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10855122>
9. Yuldashev S. “THEORETICAL FUNDAMENTALS OF ENTERPRISE ECONOMIC POWER” «ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ» Выпуск №25 (том 6) (апрель, 2022). Дата выхода в свет: 30.04.2022.
10. <https://bti-project.org/en/methodology>
11. <https://blogs.worldbank.org/education/uzbekistan-economic-transformation-through-smart-investments-higher-education>